

BIBLIOTECA DREPTUL INSOLVENȚEI

BDI

Nicoleta Mirela Năstasie

**Cooperare, comunicare și coordonare
în insolvența transfrontalieră a grupului
de societăți**

Nicoleta Mirela Năstasie

**Cooperare, comunicare și coordonare
în insolvența transfrontalieră
a grupului de societăți**

Universul Juridic

București

-2022-

CAPITOLUL 1

Grupul de societăți. Caracterizare generală

În cadrul prezentului studiu atenția nu va fi concentrată asupra contextului istoric ori asupra considerentelor care au dus la nașterea grupului de societăți ca un fenomen din ce în ce mai relevant în comerțul internațional, ci, mai cu seamă, asupra formelor de manifestare și asupra conexiunii cu fenomenul insolvenței, respectiv al restructurării preventive. Se va realiza definirea conceptului de grup de societăți, respectiv identificarea elementelor esențiale ale grupurilor de societăți din perspectiva dreptului internațional al insolvenței. În continuarea acestei secțiuni, ne propunem să determinăm cadrul de reglementare și regimul juridic al grupului de societăți, efectuând în acest scop o succintă trecere în revistă a Regulamentului european (UE) 2015/848 privind procedurile de insolvență, dar și a legislației și doctrinei naționale. Apreciem că nu poate fi ignorată analiza avantajelor constituirii grupului de societăți ori a tipurilor de structuri de grup, respectiv a legăturilor caracteristice grupului de societăți, în ansamblu și în raport cu specificitatea domeniului insolvenței transfrontaliere, care să permită inclusiv identificarea diferitelor clasificări ale grupurilor de societăți cu elemente de extraneitate.

1.1. Definirea grupului de societăți

În cele ce urmează ne propunem să realizăm o evaluare cantitativă și să identificăm elementele definitorii ale conceptului *grup de societăți* din perspectiva dreptului internațional al insolvenței. Având ca principal obiectiv analiza comunicării, cooperării și coordonării în insolvența transfrontalieră, accentul se va pune pe grupul de societăți cu elemente de extraneitate. Se va avea în vedere, în special, grupul de societăți cu organizare de tip *piramidal*, analiza privind, în principal, raporturile dintre societatea-mamă și

subsidiarele sale, dar obiect al cercetării va fi și grupul transfrontalier având ca fundament relațiile contractuale.

Grupurile de societăți s-au manifestat ca formă de organizare a întreprinderilor în SUA în perioada 1889-1993¹ și în Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord în perioada 1920-1930². Specialiștii au căutat diferite modalități de justificare a apariției grupurilor de societăți și a scopului urmărit prin aceste forme de organizare a afacerilor, prin prisma avantajelor oferite de posibilitatea extinderii puterii de piață și de oportunitatea de a obține profit, de a spori competitivitatea și eficiența ori de a beneficia de avantajele legislative oferite în diferite jurisdicții³.

În doctrină sunt descrise diferite forme de grupuri corporative, de la entități separate controlate de familii, precum în India sau Canada, până la cele strâns legate prin structură și managementul capitalului, ca în Germania, sau structuri incluzând filiale ale aceleiași entități-mamă, ca în Federația Rusă.

O explicație pentru dificultatea de a defini grupurile de societăți se găsește în diversitatea formelor de organizare, de la grupuri care funcționează ca *unitate globală*, până la entități cu independență maximă, de la grupuri în care structura de capital este piramidală, *extrem de centralizată* în mâinile unei entități-mamă, la grupuri formate printr-o *agregare a întreprinderilor*⁴. Motivele pentru menținerea entităților juridice distincte în grupurile transfrontaliere au legătură cu scopurile economice și financiare, precum și cu necesitatea gestionării eficiente a afacerilor în diferite jurisdicții, ca manifestare a unei *strategii de reducere a riscurilor*⁵.

Grupul de lucru V – Dreptul insolvenței din cadrul Comisiei Organizației Națiunilor Unite pentru Dreptul Comerțului Internațional (UNCITRAL)⁶

¹ I. Mevorach, *Insolvency within Multinational Enterprise Groups*, Oxford Scholarship, 2009, p. 12.

² T. Hadden, *Inside Corporate Groups*, 12 International Journal of Society of Law, 1984, p. 271; I. Mevorach, *op. cit.*, p. 12.

³ I. Mevorach, *op. cit.*, pp. 12-13.

⁴ J. Sarra, *Oversight and Financing in cross border Group Enterprise insolvency proceedings*, Texas International Law Journal, vol. 44, 2009, pp. 549-550.

⁵ *Ibidem*.

⁶ *Comisia Organizației Națiunilor Unite pentru Dreptul Comerțului Internațional (The United Nations Commission on International Trade Law – UNCITRAL)* a fost înființată prin

utilizează în mod curent termenul *grup de întreprinderi*. În Glosarul din Partea a III-a a *Ghidului legislativ UNCITRAL*⁷, grupul de întreprinderi este definit ca „*două sau mai multe întreprinderi care sunt interconectate prin control sau proprietate semnificativă*”⁸. Principalul element de conexiune a grupului este controlul, respectiv „*capacitatea de a determina, direct sau indirect, politicile de exploatare și financiare ale unei întreprinderi*”⁹. În această definiție mai largă pot fi incluse diferite forme și structuri. Coordinarea este descrisă ca element de conexiune pentru entitățile din grup¹⁰. Caracteresle esențiale de legătură, controlul și proprietatea semnificativă, par a acoperi atât situația integrării societăților din grup pe orizontală, cât și integrarea pe verticală, răspunzând într-o mai mare măsură nevoii de definire a conceptului, astfel încât să corespundă realității businessului actual și să reducă eventualele litigii determinate de cadrul de reglementare aplicabil în fiecare situație concretă.

*Legea Model UNCITRAL privind insolvența grupurilor de întreprinderi (2019)*¹¹ definește în art. 2 lit. b) grupul de întreprinderi ca *două sau mai multe întreprinderi care sunt interconectate prin control sau proprietate semnificativă, controlul fiind „capacitatea de a determina, direct sau indirect, politicile de funcționare și financiare ale unei întreprinderi”* [art. 2 lit. c)]. Potrivit art. 2 lit. a), întreprinderea este *orice entitate, indiferent de forma sa legală, care este angajată în activități economice și poate fi reglementată de legea insolvenței*.

Rezoluția Adunării Generale a ONU nr. 2205 (XXI) din 17 decembrie 1966, unul dintre obiectivele propuse fiind acela de a reduce diferențele dintre legislațiile naționale și de a promova armonizarea și unificarea progresivă dreptului comerțului internațional. În cadrul Comisiei Organizației Națiunilor Unite pentru Dreptul Comerțului Internațional este organizat Grupul de lucru V – Dreptul insolvenței. România a deținut de două ori calitatea de membru UNCITRAL, în perioadele 1968-1974 și 1998-2004, și a obținut un nou mandat de 6 ani, pentru perioada 2016-2022.

⁷ *UNCITRAL, Legislative Guide on Insolvency Law 2004*, Part III, par. 4 lit. a).

⁸ *Ibidem*.

⁹ *Ibidem*.

¹⁰ I. Mevorach, *op. cit.*, pp. 22-25.

¹¹ *Draft Model Law on enterprise group insolvency*, U.N. Doc. A/CN.9/972, Annex, 2019; *UNCITRAL Model Law on Enterprise Group Insolvency with Guide to Enactment*, United Nations, Viena, 2020.